

מסמך רקע בנושא :

"מתווה קלינטון" והיוזמה הסעודית לפתרון הסכסוך הישראלי-ערבי

מוגש
לחה"כ אורית נוקד

כתיבה : משה ברדה והודיה קין, עובדי מחקר ומידע
אישור : דותן רוסו, ראש צוות

ה' בתשרי תשס"ג
11 בספטמבר 2002

תוכן העניינים

1. תמצית.....עמ' 1.
2. מתווה קלינטון.....עמ' 2-4.
3. היוזמה הסעודית.....עמ' 5-7.
- רשימת מקורות.....עמ' 8-9.

תמצית

מסמך רקע זה, שנכתב לבקשתה של ח"כ אורית נוקד, מציג את עיקרי היוזמה הסעודית לפתרון הסכסוך בין ישראל למדינות ערב, וכן את מתווה ההצעות של נשיא ארה"ב, ביל קלינטון, שהוצג לצוותי המ"מ הישראלי והפלסטיני בתאריך 23 בדצמבר 2000 בושינגטון.

1. מתווה קלינטון – דצמבר 2000:

- א. הקמת מדינה פלסטינית על 94%-96% מהגדה המערבית, בתוספת חילופי שטחים של 1%-3% בקו הירוק, וכן ריבונות פלסטינית על כל שטחי רצועת עזה. בנוסף יהיה "מעבר בטוח" שיחבר בין הגדה המערבית לרצועת עזה.
- ב. כוח בינלאומי יופקד על הביטחון לאורך הגבול עם ירדן.
- ג. ישראל מוותרת על ריבונותה בבקעת הירדן. אולם, נסיגתה ממנה תהיה הדרגתית מטעמי ביטחון: בין היתר היא תחזיק צבא בבקעת הירדן למשך 3 שנים.
- ד. חלוקה אתנית של ירושלים: השכונות הערביות בירושלים יהיו תחת ריבונות פלסטינית והיהודיות יהיו תחת ריבונות ישראלית.
- ה. תהיה ריבונות פלסטינית על הר הבית וריבונות ישראלית על הכותל המערבי.
- ו. זכות השיבה לא תתמש באופן חופשי בישראל, ויאמר כי לפלסטינים זכות שיבה לביתם הלאומי.
- ז. החתימה על ההסכם תציין את תום הסכסוך.

2. עיקרי היוזמה הסעודית – פסגת הליגה הערבית בביירות בתאריך 28.3.2002:

הפסגה הערבית בביירות ננעלה ב-28.3.2002 תוך אימוץ היוזמה הסעודית. הודעת הסיכום של הפסגה כללה את הנוסח הסופי של רעיונות השלום של יורש העצר הסעודי, האמיר עבדאללה. ברמה הרשמית הפכה היוזמה הסעודית ליוזמה כלל-ערבית. **הנקודות המרכזיות ביוזמת השלום, כפי שבאה לידי ביטוי בהודעת הסיכום:**

- א. נסיגה ישראלית מכל השטחים הערביים הכבושים – האדמות הפלסטיניות, הסוריות והלבנוניות – עד לקווי 4 ביוני 1967.
- ב. פתרון בעיית הפליטים באופן "מוסכם, על פי החלטה 194 של העצרת הכללית של האו"ם".
- ג. הקמת מדינה פלסטינית עצמאית על האדמות הפלסטיניות שנכבשו ביוני 1967, ושירתה ירושלים המזרחית.

בתמורה "יעשו מדינות ערב את הדברים הבאים":

- ד. "יבחנו מחדש את הסכסוך הערבי-ישראלי, יחתמו על הסכם שלום עם ישראל, וישגו שלום לכל המדינות באזור".
- ה. "יכונו יחסים נורמליים עם ישראל במסגרת השלום הכולל הזה".
- ו. ביוזמה מצוין גם כי מדינות ערב "דוחות כל צורה של יישוב קבע של הפלסטינים, שסותר את המעמד המיוחד של המדינות הערביות המארחות".

מתווה קלינטון

פרטי הצעת השלום שהגיש נשיא ארה"ב לראשי צוותי המו"מ של ישראל והרשות הפלסטינית: פרטי ההצעה הוקראו על ידי שר החוץ דאז, שלמה בן עמי, לחברי הממשלה, בתאריך 27 בדצמבר 2000. הצעתו של נשיא ארה"ב, ביל קלינטון, הוגשה לצוותים בתאריך 23 בדצמבר 2000 בבית הלבן.

יש להדגיש, כי הצעתו של קלינטון הוקראה לצדדים, ולא הוגשה להם במסמך כתוב. "מתווה ההצעות" של קלינטון אמור היה לשמש בסיס להסכם מסגרת, ולקבוע את עקרונות הסכם הקבע.

הסכם המסגרת המוצע מציג את התנאים להקמת מדינה פלסטינית עצמאית בשטחים, שבירתה תהיה בירושלים, את הזכויות שיישארו לישראל במזרח ירושלים ובגדה המערבית, ואת סידורי הביטחון בין שתי המדינות.

א. ירושלים:

(1) חלוקה אתנית של ירושלים: "מה שערבי לפלסטינים, מה שיהודי לישראל".

שכונות ערביות יהיו חלק מפלסטין, ושכונות יהודיות מעבר לקו הירוק (כגון: רמות, גילה, ארמון הנציב ורכס שועפאט) יהיו בישראל.

(2) חלוקה "אנכית" של הר הבית: מה שלמעלה, מסגדי אלאקצה וכיפת הסלע והרחבה שביניהם, יהיה בריבונות פלסטינית. מה שלמטה, החלל התת-קרקעי שמתחת למסגדים המוסלמיים, שבו אולי טמונים שריד בית המקדש היהודי, יזכה למעמד מיוחד שיכבד את הזיקה היהודית.

קלינטון הציע שתי חלופות להר הבית: **באחת**, מקבלת ישראל את הריבונות בחלל התת-קרקעי, המחובר לכותל המערבי, שיימצא בריבונותה בכל מקרה.

בחלופה השנייה, מוזכרת הזיקה ל"קודשי היהדות" מתחת להר הבית, ומוצע להקים **מנגנון פיקוח** בינלאומי שיגביל את הריבונות הפלסטינית בחלל התת-קרקעי וימנע חפירות במקום.

(3) משטר מיוחד בעיר העתיקה: משטר זה יאפשר מעבר חופשי בלי גדרות וביקורת גבולות. הרובע הנוצרי והרובע המוסלמי יהיו חלק מפלסטין. הרובע היהודי, כמו הכותל המערבי, יהיה בישראל. הרובע הארמני יחולק בצורה שתאפשר מעבר בריבונות ישראלית בפרוזדור משער יפו אל הכותל. שאר הרובע יהיה בריבונות פלסטינית.¹

לדברי שר החוץ דאז, שלמה בן-עמי, הנשיא קלינטון לא התייחס במפורש לשאלת האגן הקדוש, לכל האזור שמחוץ לעיר העתיקה הכולל את עיר דוד וקברי הנביאים בואכה הר הזיתים.²

ב. פליטים:

(1) זכות שיבה למדינה הפלסטינית: לפליטים תהיה "זכות שיבה למולדתם" כאשר נקבע במפורש שמולדתם היא המדינה הפלסטינית. ברוח דומה יכיר ההסכם בישראל כ"מולדת ההיסטורית של העם היהודי".

(2) פתרון משולב של בעיית הפליטים: פתרון בעיית הפליטים ישלב בין שיבה, שיקום, יישוב מחדש ופיצוי. בהצעת קלינטון נאמר שמילוי כל הסעיפים ייחשב לביצוע החלטת עצרת האו"ם 194 מנובמבר '48, שבה רואים הפלסטינים את הבסיס המשפטי להצדקת תביעתם לזכות השיבה.

¹ אלוף בן, "קלינטון הציע 2 חלופות לשליטה בהר הבית", **הארץ**, 28.12.2000, מתוך אתר האינטרנט של "הארץ": www.haaretz.co.il.

² ארי שביט, "היום שבו מת השלום", **הארץ**, 14.9.2001, מתוך אתר האינטרנט: www.7th-day.co.il/mehumot/hayom.htm.

מנגנון בינלאומי חדש יוקם למימון התכנית.³

לדברי בן עמי, קלינטון קבע כי "שני הצדדים מכירים בזכות הפליטים לחזור לפלסטין ההיסטורית" או "לחזור למולדתם", אבל מצד שני הוא הבהיר ש"אין זכות שיבה ספציפית לישראל". קלינטון חייב קליטה מסוימת של פליטים בישראל אבל זאת בכפוף לחוקיה הריבוניים של ישראל ולמדיניות הקליטה שלה.⁴

ג. גבולות:

הגבול בין ישראל למדינה הפלסטינית יתבסס על קו 4 ביוני 1967, הוא "הקו הירוק" או קו שביתת הנשק ממלחמת העצמאות.

(1) הקמת מדינת פלסטין על 96% מהגדה המערבית ובכל רצועת עזה: לדברי בן עמי, לפי הצעת קלינטון, בריבונות פלסטינית יהיו 96%-97% מהגדה המערבית בתוספת אחוז אחד מהשטח הישראלי הריבוני או 94% מהגדה המערבית בתוספת 3% מהשטח הישראלי הריבוני.⁵ כמו כן נקבע כי כל שטחי רצועת עזה יהיו תחת ריבונות פלסטינית.⁶ כאשר בין רצועת עזה לגדה המערבית יהיה "מעבר בטוח".

כמו כן נקבע כי 80% מהמתנחלים יהיו בשטח ריבוני ישראלי.⁷

(2) גושי התנחלות, חילופי שטחים והמעבר הבטוח: ישראל תספח מהגדה גושי התנחלויות (גוש עציון, גוש אריאל וגוש עוטף ירושלים) ובתמורה תעניק לפלסטינים שטחים בנגב להרחבת רצועת עזה לפי יחס של 3:1 (ולפי גרסה אחרת, 3% כנגד סיפוח של 5%), וגם מסדרון למעבר פתוח קבוע בין הגדה המערבית לרצועת עזה.

(3) גורל ההתנחלויות שלא יסופחו: הצעת קלינטון לא מפרטת את גורל ההתנחלויות שלא יסופחו. אולם, לדברי מקורות ישראליים, התנחלויות אלה יפוננו. מקור מדיני בירושלים אמר כי "המתנחלים לא יוכלו לחיות בריבונות פלסטינית".⁸

ד. ביטחון:

(1) מדינה פלסטינית מוגבלת חימוש: הנשיא קלינטון הציע כי המדינה הפלסטינית שתקום תהיה מדינה לא-צבאית (non-militarized state). הנשיא קבע כי תהיה לישראל נוכחות צבאית משמעותית בבקעת הירדן למשך שלוש שנים ונוכחות סמלית באתרים מוגדרים למשך שלוש שנים נוספות. כמו כן ניתנו לישראל שלוש תחנות התראה לתקופה של עשר שנים עם נוכחות של קציני קישור פלסטינים. לדברי בן עמי, אצל קלינטון לא מוזכר האיסור על שימוש של הפלסטינים בטנקים, מטוסים וטילים. אולם, לכך הייתה הכוונה.⁹

(2) 1.2. ויתור על הריבונות בבקעת הירדן¹⁰: לדברי בן עמי, בעקבות הסיכומים בקמפ דייוויד על סידורי ביטחון ועל כוח רב-לאומי הישראליים סברו שהם הגיעו לפתרונות שישמרו על האינטרסים

³ אלוף בן, "קלינטון הציע 2 חלופות לשליטה בהר הבית", שם.

⁴ ארי שביט, "היום שבו מת השלום", שם.

⁵ שם, שם.

⁶ Text: Clinton Speech on Mideast Parameters (January 7, 2001), in:

www.usembassy-israel.org.il/publish/peace/archives/2001/january/me0108b.html

⁷ ארי שביט, "היום שבו מת השלום", שם.

⁸ אלוף בן, "קלינטון הציע 2 חלופות לשליטה בהר הבית", שם.

⁹ שם, שם.

¹⁰ המועצה האזורית בקעת הירדן מאגדת בתוכה 19 ישובים וכ-3,500 תושבים. שטח השיפוט של המועצה האזורית 860 אלף דונם. המועצה האזורית משתרעת בין המורדות המזרחיים של הרי השומרון במערב ובין נהר הירדן במזרח. גבולות המועצה: מצפון – גובלת המוא"ז בקעת הירדן במוא"ז בקעת בית שאן. בדרום – גובלת המוא"ז בקעת הירדן בעיר יריחו ובמועצה אזורית מגילות (צפון ים המלח). במערב – גובלת המועצה במועצה מקומית מעלה אפרים,

הביטחוניים החיוניים ביותר של ישראל גם ללא ריבונות בבקעת הירדן. לדבריו, לישראלים היה ברור כי דרישה לריבונות ישראלית בבקעת הירדן היא דבר שהפלסטינים לא יוכלו להסכים לו¹¹.

2.2. נוכחות צבאית ישראלית בבקעת הירדן במשך שש שנים: צה"ל יחזיק כוחות בבקעת הירדן, כדי לקדם פני איום ממזרח, במשך שש שנים: מחצית התקופה במצב הקיים, ומחציתה תחת ריבונות פלסטינית. לישראל יותר להציב כוחות לאורך הירדן בשעת חירום, כשיהיה "איום מיידי על ביטחון ישראל".

2.3. כוח בינלאומי לאורך הירדן: לפי הצעת קלינטון, יושתת הביטחון החיצוני על כוח בינלאומי שיתפרס לאורך הירדן וישלוט גם במעברי הגבול החיצוניים של המדינה הפלסטינית. בכוח זה תהיה גם נוכחות ישראלית¹².

(3) זכויות שימוש במרחב האווירי וזכויות מים: בסוגיית המרחב האווירי נעשה שימוש במונח "שימוש מוסכם". קלינטון קבע שהריבונות על המרחב האווירי היא פלסטינית אבל הכיר בזכות הישראלית לעשות בו שימוש לצורכי אימון ולצרכים מבצעיים ובלבד שהשימוש הזה יהיה מוסכם. לדברי בן עמי, קלינטון כלל לא התייחס לנושא זכויות המים¹³.

ה. סופיות הסכסוך:

ההסכם יצהיר על "סיום הסכסוך" ועל סיום התביעות ההדדיות של שני הצדדים¹⁴.

במועצה אזורית שומרון ובמועצה אזורית מטה בנימין. (המקור – אתר האינטרנט של המועצה האזורית בקעת הירדן: www.jordanvalley.org.il/about.html).

¹¹ ארי שביט, "היום שבו מת השלום", ש.ס.

¹² אלוף בן, "קלינטון הציע 2 חלופות לשליטה בהר הבית", ש.ס.

¹³ ארי שביט, "היום שבו מת השלום", ש.ס.

¹⁴ אלוף בן, "קלינטון הציע 2 חלופות לשליטה בהר הבית", ש.ס.

היוזמה הסעודית

1. יורש העצר הסעודי והשליט דה-פקטו של סעודיה, הנסיך עבדאללה בן עבד אל-עזיז אל-סעוד, מסר על יוזמתו להסדר מדיני של מדינות ערב עם ישראל בשיחה עם העיתונאי האמריקאי, תומס פרידמן, בבפברואר 2002:

"נסיגה מלאה (של ישראל) מכל השטחים הכבושים בהתאם להחלטות האו"ם, כולל בירושלים, תמורת נירמול מלא של היחסים"¹⁵.

2. היוזמה הסעודית – פסגת הליגה הערבית בביירות בתאריך 28.3.2002:

הפסגה הערבית בביירות נעלה ב-28.3.2002 תוך אימוץ היוזמה הסעודית. הודעת הסיכום כללה את הנוסח הסופי של רעיונות השלום של יורש העצר הסעודי, האמיר עבדאללה. ברמה הרשמית הפכה היוזמה הסעודית ליוזמה כלל-ערבית.

הצהרת ביירות - 28.3.2002 (היוזמה הסעודית)¹⁶:

" מועצת הליגה של מדינות ערב, במושב ה-14 של הפסגה:

"מאשרת מחדש את ההחלטה שהתקבלה ביוני 1996 בפסגת החירום הערבית בקהיר, כי שלום כולל וצודק במזרח התיכון הוא הבחירה האסטרטגית של מדינות ערב, ואשר יושג בהתאם למשפט הבינ"ל, ואשר ידרוש התחייבות דומה מצד ממשלת ישראל".

"לאחר הקשבה להצהרתו של הנסיך עבדאללה בן עבד-אלעזיז, יורש העצר של ערב הסעודית, שבה הציג את יוזמתו, הקוראת לנסיגה ישראלית מלאה מכל השטחים הערביים שנכבשו ביוני 1967, תוך יישום של החלטות מועצת הביטחון 242¹⁷ ו-338¹⁸, שאושרו מחדש בוועידת מדריד בשנת 1991 ושל עקרון שטחים תמורת שלום; ולהסכמתה של ישראל למדינה פלסטינית עצמאית, עם מזרח ירושלים כבירתה, בתמורה לכינון יחסים נורמליים בהקשר של שלום כולל עם ישראל".

מתוך שכנוע של מדינות ערב כי פתרון צבאי לסכסוך לא יביא לשלום או יספק ביטחון לצדדים, המועצה:

1. מבקשת מישראל לשקול מחדש את מדיניותה ולהצהיר כי שלום צודק הוא גם בחירתה האסטרטגית.

2. קוראת לישראל לאשר (את הדרישות הבאות):

א. נסיגה ישראלית מלאה מכל השטחים שנכבשו מאז שנת 1967, לרבות רמת הגולן הסורית לקווי 4 ביוני 1967, וכן את יתר השטחים הלבנוניים הכבושים בדרום לבנון.

¹⁵ תומס פרידמן, "איתות מסעודיה", הארץ, 18.2.2002, מתוך אתר האינטרנט של עיתון "הארץ": www.haaretz.co.il.

¹⁶ **The Beirut Declaration**, march 28, 2002, Royal Embassy of Saudi Arabia, Information Office, Washington, D.C. באתר האינטרנט של שגרירות ערב הסעודית בארה"ב:

www.saudiembassy.net/press_release/statements/02st-0328-beirut.htm

¹⁷ **החלטת מועצת הביטחון 242** התקבלה בתאריך 22 בנובמבר 1967. הסעיפים העיקריים בהחלטה קראו ל"נסיגה של כוחות מזוינים ישראלים משטחים שנכבשו" במלחמת ששת הימים, ו"לשימת קץ לכל טענות לוחמה או מצבי לוחמה וכיבוד ריבונותה, שלמותה הטריטוריאלית ועצמאותה המדינית של כל מדינה באזור וזכותה לחיות בשלום, בתוך גבולות בטוחים ומוכרים, חופשית מאיומים או ממעשים של שימוש בכוח". כן דובר בהחלטה על הצורך לערוב לחופש השיט דרך נתיבי מים בינלאומיים באזור, להשיג יישוב צודק של בעיית הפליטים, לערוב לאי-פגיעה בשטחה של כל מדינה באזור ובעצמאותה המדינית ע"י אמצעים הכוללים כינונם של שטחים מפורזים". (מקור: אתר האינטרנט של

הכנסת: www.knesset.gov.il/process/asp/event.asp?id=9.)

¹⁸ **החלטת מועצת הביטחון 338** נתקבלה בתאריך 22 באוקטובר 1973, לקראת סיומה של מלחמת יום הכיפורים. בהחלטה הייתה התייחסות להפסקת אש בין הצדדים, לביצוע החלטת מועצת הביטחון 242 ו"פתיחת מו"מ בין

- ב. מציאת פתרון צודק לבעיית הפליטים הפלסטינים שעליו יוסכם תוך התאמה עם החלטה 194 של העצרת הכללית של האו"ם.
- ג. הסכמה להקמת מדינה פלסטינית עצמאית וריבונית בשטחים הפלסטיניים הכבושים מאז ה-4 ביוני 1967 בגדה המערבית וברצועת עזה, עם מזרח ירושלים כבירתה.
3. בתמורה לכך, מדינות ערב מאשרות את הסעיפים הבאים:
- א. מחשיבות את הסכסוך הערבי-ישראלי כבא אל קיצו, ונכנסות להסכם שלום עם ישראל, ומספקות ביטחון לכל מדינות האזור.
- ב. מכוונות יחסים נורמליים עם ישראל בהקשר של שלום כולל זה.
4. המועצה מאשרת את דחיית כל הצורות של אזרוח הפלסטינים אשר סותרים את הנסיבות המיוחדות של המדינות הערביות המארחות.
5. המועצה קוראת לממשלת ישראל ולכל הישראלים לקבל את יוזמה זו על מנת להבטיח את הסיכויים לשלום ולהפסיק את שפיכת הדם, ולאפשר למדינות ערב ולישראל לחיות בשלום ובשכנות טובה ולספק לדורות הבאים ביטחון, יציבות ושגשוג.
6. המועצה קוראת לקהילה הבינלאומית ולכל המדינות והארגונים לתמוך ביוזמה זו.
7. המועצה מבקשת מי"ר הפסגה להקים ועדה מיוחדת המורכבת מחלק מהמדינות החברות ומהמזכירות הכללית של הליגה של מדינות ערב, כדי לנקוט במגעים ההכרחיים להשגת תמיכה ליוזמה זו בכל הרמות, ביחוד מהאו"ם, מועצת הביטחון, ארה"ב של אמריקה, הפדרציה הרוסית, המדינות המוסלמיות והאיחוד האירופי".

דברי הסבר ליוזמה הסעודית:

לדברי הפרשן צבי בראל, שני חלקיה הראשיים של היוזמה – שלום מלא עם ישראל וסיום הסכסוך בתמורה לנסיגה ישראלית מלאה מכל השטחים – נותרו על כנם. עם זאת, לדבריו, לחלק הבעייתי ביותר, זכות השיבה, נמצא פתרון יצירתי, מספיק מעורפל ומספיק ברור כך שיוכל לספק מרחב פרשני בעתיד.

"מציאת פתרון צודק לבעיית הפליטים, שעליו יוסכם תוך התאמה עם החלטה 194 של העצרת הכללית של האו"ם", כפי שקובע נוסח ההחלטה, הוא ניסוח מעורפל, שכפי שהסביר מזכ"ל הליגה הערבית, עמרו מוסא, יהיה נתון למו"מ בין ישראל לפלסטינים, ולא כנושא לדיון בין הליגה לישראל.

עם זאת, כל פתרון ייאלץ להתחשב בקו אדום אחד – לא יהיה אזרוח או יישוב מחדש של הפליטים באופן המנוגד לאינטרס של מדינות ערב.

זאת הפעם הראשונה בה מוצגת התייחסות ערבית פומבית ורשמית, חתומה במסמך, לאפשרות למצוא פתרון גמיש לבעיית הפליטים: על פי בראל, להבדיל מהחלטה 194, שניסוחה מדויק יותר,

---

הצדדים הנוגעים בדבר בחסות נאותה, שמטרתו לכונן שלום צודק ובר-קיימא במזה"ת". (מקור: אתר האינטרנט של הכנסת: www.knesset.gov.il/process/asp/event.asp?id=12).

הניסוח של החלטת הליגה הערבית יחייב לבדוק מהו "פתרון צודק או הוגן", מי יחליט על כך ומהי מידת ההתאמה שיש להשיג עם החלטה 194.¹⁹

החלטה 194 של העצרת הכללית של האו"ם קובעת, בין השאר, כי "הפליטים הפלסטינים הרוצים לשוב לבתיהם ולחיות בשלום עם שכניהם יורשו לעשות זאת במועד המוקדם ביותר האפשרי מבחינה מעשית. ישולם פיצוי על רכושם של מי שיעדיפו לא לשוב וגם על הפסד או נזק לרכוש, אשר על פי עקרונות המשפט הבינלאומי או הצדק הבינלאומי מן הראוי שהממשלות והרשויות האחראיות יפצו עליהם"²⁰.

מנגד, מציגה הליגה פרשנות נוקשה של החלטה 242, כשהיא קובעת שעל ישראל לסגת מכל השטחים עד לקווי 4 ביוני 67, לעומת הנוסח המחייב של החלטה לפיו על ישראל לסגת "משטחים" ולא "מהשטחים"²¹.

לדברי גבאי וחוגי, **מדינות ערב מציעות, בפעם הראשונה, בעמדה מאוחדת ורשמית, הכרה במדינת ישראל וקשרי שלום עמה – בתמורה לפתרון "צודק ומוסכם" של בעיית הפליטים. כן נדרשת ישראל לנסיגה מלאה מכל האדמות הערביות והסכמה למדינה פלסטינית שבירתה מזרח ירושלים.**

סוגיית זכות השיבה של הפלסטינים היא החידוש בהצעה: הסוגייה גרמה ויכוחים קשים בפסגה. המשתתפים ידעו, כי עליהם לבוא לקראת ישראל בבואה לדון בזכות השיבה. משום כך הוסכם לבסוף להכריז על הנוסח: "מציאת פתרון צודק לבעיית הפליטים"²².

---

¹⁹ צבי בראל, "ערוץ עוקף זכות השיבה", **הארץ**, 29.3.2002, מתוך: אתר האינטרנט של הארץ: www.haaretz.co.il.

²⁰ אוריה שביט וגילאל בנא, "החלום הפלשתיני הסיוט הישראלי", **הארץ**, 6.7.2001.

²¹ צבי בראל, **שם**.

²² שפי גבאי וג'קי חוגי, "פיתרון צודק ומוסכם" לפליטים- היוזמה הסעודית הפכה להצעה כלל-ערבית רשמית",

מעריב, 29 במרץ 2002, ט"ז ניסן תשס"ב, מתוך: אתר האינטרנט של מעריב: www.maariv.co.il.

רשימת מקורות

בן אלוף, "קלינטון הציע 2 חלופות לשליטה בהר הבית", **הארץ**, 28.12.2000, מתוך אתר האינטרנט של עיתון "הארץ": www.haaretz.co.il.

בראל צבי, "ערוץ עוקף זכות השיבה", **הארץ**, 29.3.2002, מתוך: אתר האינטרנט של עיתון "הארץ": www.haaretz.co.il.

גבאי שפי וחוגי גיקי, "פיתרון צודק ומוסכם" לפליטים- היוזמה הסעודית הפכה להצעה כלל-ערבית רשמית", **מעריב**, 29 במרץ 2002, ט"ז ניסן תשס"ב, מתוך: אתר האינטרנט של עיתון "מעריב": www.maariv.co.il.

החלטת מועצת הביטחון 242 – מתוך: אתר האינטרנט של הכנסת:
www.knesset.gov.il/process/asp/event.asp?id=9

החלטת מועצת הביטחון 338 – מתוך: אתר האינטרנט של הכנסת:
www.knesset.gov.il/process/asp/event.asp?id=12

על בקעת הירדן – מתוך: אתר האינטרנט של המועצה האזורית בקעת הירדן:
www.jordanvalley.org.il/about.html

פרידמן תומס, "איתות מסעודיה", **הארץ**, 18.2.2002, מתוך אתר האינטרנט של עיתון "הארץ":
www.haaretz.co.il

שביט אוריה ובנא גילאל, "החלום הפלשתיני הסיוט הישראלי", **הארץ**, 6.7.2001.

שביט ארי, "היום שבו מת השלום", **הארץ**, 14.9.2001, מתוך אתר האינטרנט:
www.7th-day.co.il/mehumot/hayom.htm

Text: Clinton Speech on Mideast Parameters (January 7, 2001):

באתר האינטרנט של שגרירות ארה"ב בישראל:

www.usembassy-israel.org.il/publish/peace/archives/2001/january/me0108b.html

The Beirut Declaration, march 28, 2002, Royal Embassy of Saudi Arabia,
Information Office, Washington, D.C,

באתר האינטרנט של שגרירות ערב הסעודית בארה"ב:

www.saudiembassy.net/press_release/statements/02st-0328-beirut.htm